

זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ

הודיה והלל על מדינת ישראל

1 זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ
(תהלים, קיח, כד)

8 הֲאֵנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד? יֹאמֶר ה' הֵן, אִם אֲנִי הַמּוֹלִיד
וְעֲצַרְתִּי?! אָמַר אֱלֹהֵיךָ. (ישעיהו טו, ט)

2 "בו" - ביומא, "בו" - בקודש אבריק הוא. (זוהר כרך ג קה,א)

9 "האני אשביר ולא אוליד" - האני אביא את האשה על
המשבר ולא אפתח רחמה להוציא עוברת כלומר שמא
אתחיל בדבר ולא אוכל לגמור (רש"י)

3 אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה
מעבדות לחירות (-יציאת מצרים) אמרי' שירה ממיתה
לחיים (-נס פורים) לא כל שכן?! אי הכי הלל נמי נימא.
(מגילה, יד, ע"א)

10 שיר המעלות בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחלמים.
ב אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל
יהוה לעשות עם אלה. ג הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו
שמים. ד שובה יהוה את שבותנו [שביתנו] כאפיקים בנגב.
ה הזרעים בדמעה ברנה יקצרו. ו הלוך ילך וכלה נשא משך
הזרע בא יבוא ברנה נשא אלמתי. (תהלים קכז)

4 דקביעת יום מועד ביום עשיית נס הוא קל וחומר
דאורייתא. ולפי עניות דעתי לפי זה, יום פורים וימי חנוכה-
דאורייתא הם! אך מה לעשות בהם – אם לשלוח מנות או
להדליק נרות או לעשות זכר אחר – זהו דרבנן. והעובר
ואינו עושה שום זכר לימי חנוכה ופורים עובר על מצות
עשה דאורייתא! (החתם סופר, יורה דעה, רלג)

11 כן יאמר ישראל בשוב השם שבותם, אין אדם רואה
בהקיץ הפלא הזה רק בחלום. (אבן עזרא)

5 פשיטא בנדון דידן (קביעת יום העצמאות כיום חג),
הנוגע לציבור של כלל ישראל ויש כאן פדיון מעבדות
לחירות, שנגאלנו משעבוד מלכיות, ונעשינו בני חורין
והשגנו עצמאות ממלכתית, וגם הצלה ממיתה לחיים
שניצלנו מידי אויבנו שעמדו עלינו לכלותנו – בוודאי חובה
עלינו לקבוע יום טוב!
(הרב משולם רטה זצ"ל, שו"ת קול מבשר א, כא)

12 כחלוף יעוף יהיה בעינינו צרת הגלות, מרוב השמחה
שתהיה לנו בשובנו לארצנו. (הרד"ק, בשם אביו, רבי יוסף קמחי)

13 שלא נתייאש מן הגאולה, אבל דעתנו ולבנו עליה
תמיד, ואמר שבעודנו בגלות אנחנו כחולמים עניין הגאולה.
(רבי מנחם המאירי)

6 רבי אבא בר זמינא בשם רבי הושעיה, גדול הוא קידוש
השם מחילול השם. (ירושלמי, קידושין ד, א)

14 על רקע המציאות שלנו, למדנו פשט חדש בביטוי:
"היינו כחולמים".

נתאר לעצמנו מורה המעביר שיעור בכיתה ורואה לפניו
תלמיד היושב ו"חולם" - עיניו פקוחות, הוא כלל אינו ישן, אך
בכל זאת "חולם". אם תשאל אותו מה היה בשיעור הוא לא
ידע דבר, שכן לא שמע אף מילה מהשיעור בעת ש"חולם".
הוא היה עסוק או מוטרד מדבר מה, ועל כן היה מנותק
לחלוטין מהנעשה בשיעור.

7 הגמרא מתייחסת למציאות בה יש גם חילול השם וגם
קידוש השם, מצב בו יש גם חיוב וגם שלילה וההתלבטות
היא כיצד להתייחס למצב כזה. קובע הירושלמי, שאין
לשלול מצב כזה, אלא הצד החיובי גובר, וזהו: "גדול קידוש
השם מחילול השם" - צד קידוש השם שיש במצב כזה הוא
שצריך לעמוד למגד עינינו. (הרצ"ה קוק זצ"ל)

בדרך דומה ניתן להבין את הביטוי: "היינו כחולמים", במקום
לראות את ההתרחשות הגדולה באמיתותה, במקום לחוש

את גודל האירועים שזכינו להם, אנו שקועים בבעיות ובקשיים ומנותקים מהמציאות בגודלה האמיתי. איננו רואים את המאורע האדיר שהתרחש עם תקומתה של מדינת ישראל. (הרב חיים דרוקמן שליט"א, לזמן הזה, יום העצמאות)

15 וְהוֹרֵשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וּשְׁבַתְתֶּם בָּהּ כִּי לָכֶם נְתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ. (במדבר לג, ג)

16 על דעתי זו מצות עשה היא יצווה אותם שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם ולא ימאסו בנחלת ה'. (רמב"ן)

17 שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו, לאברהם ליצחק וליעקב, ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה. (רמב"ן, לספר המצוות לרמב"ם, מצוה ד)

18 והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך יהוה אלהיך שמה: ושבת עד יהוה אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום וביניך בכל לבבך ובכל נפשך: ושב יהוה אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יהוה אלהיך שמה: אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יהוה אלהיך ומשם יקחך: והביאך יהוה אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבך מאבתיך: ומל יהוה אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיך: ונתן יהוה אלהיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך: ואתה תשוב ושמעת בקול יהוה ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום: והותירך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטובה כי ישוב יהוה לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבתיך: כי תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו הכתובה בספר התורה הזה כי תשוב אל יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך: (דברים ל)

19 ועתה בזמנינו, שנעשתה התעוררות לשוב לארץ אבותינו, וגם חזרו בפועל ועושין מעשה בבנין הארץ, בודאי נתקיים בזה נבואת הושע "ואחר ישוב בני ישראל ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם" - היינו בקשו ממש, וכמו שביארתי לעיל משמעות תיבת "בקשו" - בפועל ובמעשה ידיהם.

ואם תאמר, הא בפסוק נאמר "ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם", והלא בעוה"ר אלו הבונים אין זכר אצלם לבקש את מלכות שמים ואת דוד המלך, וגם נתנהגותם מורה על זה. על זה אשיב לך עפ"י מה שמבואר במדרש שיר השירים: "אל תראוני שאני שחרורת ששפתני השמש", אמרה כנסת ישראל לנביאים: אל תראוני שאני בשחררותי ולהגיד דלטורי על ישראל, ששפתני האומות, היינו שאין שחרותי בפנימיותי אלא רק שפתני השמש, היינו האומות, שנתגדלתי בין האומות ונקלטה חיצונית את

סיגיהם, אבל בפנימיותי אני לבנה ונקיה. היינו שאין חידוש באלפי השנים שנתגדלתי בין הגוים שלמדתי ממעשיהם הרעים, כדכתיב "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם". אבל הנפש הישראלית, זרע אברהם יצחק ויעקב, המה טהורים בפנימיותם, ומשתוקקים לחזור למקורם, אלא שאינם יודעים את הדרך לשוב אל הטהרה, מפני שהורגלו בגידול הגוים. (הרב ישכר שלמה טייכטל, אם הבנים שמחה עמוד קכ)

20 הנפש הברוכה בעין הטובה רואה בכל דבר ובכל תופעה את הגרעין הטוב הצפון בהם, גם אם הוא סתום וטמון תחת שכבות עבות וגסות המונעות את התגלותו. והיה כאשר תפגש נפש כזאת במאורעות, באישים ובחזיונות חיים, אשר תוי הרס שליליים חרותים על פני חיצוניותם, היא תכניס אותם באהלה המבורך, תרחיק מעליהם את אבק הדרכים, והגרעין הפנימי, היסודי והטוב, יתגלה בכל מלוא בהירותו החיובית. אחות לנו קטנה זה אברהם שאיחה את כל באי העולם, כזה שהוא מאחה את הקרע (בראשית רבה פרשה לט, ג), כי כאמור מי שעין טובה לו, הרואה את הרע במיעוטו ואת הטוב במילואו, כוחות יצירה גנוזים בנפשו, והם עשויים לאחות את הקרעים, למזג כל באי עולם לחטיבה אחת, מוצקה וטהורה. פלגי הטוב, העודן והנאצל, השופעים מתוכו, מים חיים הם השוטפים השוחקים את אבני החומות החוצצות בין הפרטים. הגדרים אשר כל אחד מתגדר בהם לעצמו, נסתרים ונופלים בכח אצילותם, הניגודים מתאחדים והעיקומים מתיישרים - "והיה העקוב למישור" וההרמוניה מקיפה את כל היקום. (הגר"ש סטריץ ז"ל, תלמידו המובהק ונאמן רוחו של הרב קוק)

21 שצריכים אנחנו להיות משוקעים בפועל בבנין אומתנו באה"ק, הוא להפליג לכל דבר, לגעור בקטני-האמנה המגבילים את יד ד' דוקא ע"פ אותם הציורים הנדמים להם בזכרונם. כשם שאמר הבעש"ט ז"ל, שצריך לעבוד את ד' בכל הדרכים, כן צריך ג"כ לצפות לישועה, שהיא אחת מיסודי עבודת ד', שעליה נשאלין ביום הדין, בכל הדרכים, ואין דרך אחד סותר את חברו כלל. עלינו רק לסקל את הדרכים, להסיר בכל כחנו את הקוצים והחרולים ואבני הנגף שעולים עליהם, אבל בעצמותם הכל מוביל אל התכלית. וכל שהתכלית יותר קרובה ומובנה אין ערכה נגרע בשביל כך. אדרבא, "ד' בחכמה יסד ארץ", ודוקא "אבא יסד ברתא". והנקודה התחתונה, "אבן מאסו הבונים", עתידה לעלות לרום חביון. (הרב קוק, אגרות הראיה א, עמוד קמב)

22 כשבני אדם חופרים באר עמוקה, כדי להשיג מים חיים בארץ ציה וצחיחה, הכורים מתיגעים, בעמל רב עולה להם לבוא עד העומק המוכשר להנביע את המים. ולפעמים היאוש מתגב בלב ואומר להם: הלא כבר יגעתם כל כך הרבה וחרס עלה בידכם ומים לא מצאתם, על כן טוב יותר שתחדלו מעבודתכם, לכו איש לאהלו, ובקשו לכם ענינים קרובים יותר לשכר. רבים מעיפי הגוף וחלושי הנפש ודאי פורשים מן העבודה והולכים להם באשר ילכו. אבל אלה

הקשורים בקשרי נשמה עם החפץ של מגמת הבאר החיה שבעתיד, ביחוד אלה, שהאמונה חזקה היא בלבבם שהמים החיים מוכרחים סוף כל סוף להיות זורמים ממקום זה והארץ צחיחה הצמא תהפך על ידם לגן עדן, להחיות עם רב, אלה לא יסוגו אחור מפני תולעת היאוש ובחרף נפש ימשיכו את עבודתם. והנה אחרי שביעת די עמל והנה זרם מים פרץ והרי הוא עולה ושוטף, אבל המים דלוחים הם, מעורבים ברפש וחול, ולא יצלחו להרוות צמאון אדם ובהמה. אז שוב תתחלק המחנה העובדת לשנים. האחת אומרת: ראו נא הנה כל יגיעתנו בדי ריק, ומה בצע בעמלנו, אם אחרי עבודה כל כך מפרכת הגענו עד מעין נרפש אשר מימיו לא יצליחו לשתיה? והם הולכים עתה בדרך הנואשה של החלק הראשון, אשר מרפיון ידים פירש זה מכבר מעבודת הכריה והלך לו באשר מצא. ואמנם זה החלק של העם, בריא הגו וחסון הנשמה, הוא יאמר להם: ראו אחים כמה מסוכנת היא הטעות הגדולה שלכם, ויותר ממה שאנו מאשימים את הפורשים מהעבודה הקדושה והגדולה שלנו בראשונה, בעת אשר אחרי הטורח הגדול שעבר עליהם לא נראה רמז של מעין חיים, הננו מאשימים אתכם, אתם אשר יד ביד וכתף בכתף יחד עבדנו ועד כה באנו, עד אשר המים החיים התחילו לזרום, הנכם כעת, בעת אשר משאת הנפש שלנו הולכת ומתקרבת ושמש השאיפה הוא מחל להיות הולך וזורח, הנכם פורשים מן העבודה בשביל פחד השוא, של הרפש אשר נראה לכם בפרץ המים בראשית הגלותו. מדוע אינכם שמים על לב, כי רק מפני שעדיין לא באנו עד העומק הרצוי, עד המקום אשר שם המים הצחים משיבי הנפש זורמים. בשביל כך הננו רואים כעת עדיין מים דלוחים? על כן אחי, במרץ אדיר יותר בכחות כבירים יותר, נחדש את מפעלנו הגדול, ובוא נבוא עד התהום, עד מוצא המים הצלולים והזכים ואז הכל יראו וינהרו.

לשמע דברים ישרים כאלה ישוב המחנה הפורש, גם באחרונה וגם בראשונה ויצטרף להעבודה, ואז הברכה תופיע על ידם וכפי המדה של העמקת חפירתם כן יגדל הזרם של המים החיים, וכן יסופו כל הרפש והטיט, אשר במי הבאר ומים נזולים, קרים, מתוקים ומרוים, צלולים ובהירים, יעלו הרים וירדו בקעות והיו לברכת גוין ואדם רב. הבאר אשר אנחנו כולנו כורים, עבודת הקודש היא אשר עובדים אנחנו כולנו, כל הקרב הקרב אל עבודת בנין ארץ ישראל ותנועת התחיה, מיום החלה להכות גלים בלבבות רבבות אלפי ישראל עד היום הזה. כמה תקופות של יאוש כבר עברו על עבודתנו המקודשת? כמה פירשו מן הצבור המתחזק בבנין ארצנו הקדושה הנשמה? כמה הכריזו כבר כי הכל הולך לטמיון ואין שחר לכל העבודה הגדולה הזאת? מי הם אשר נשארו עמנו? אמיצי הרוח, ברי הלב. ולא נכחד, שגם אומץ גופני במדה ידועה דרוש היה לכך, אבל עתה הנה כמדומה שהגיעו כבר ימים, אשר שום איש לא יוכל לכחש, שבאר התחיה החלה לזרום מים. הנה יש תקוה שעבודתנו לא תהו היא, כי יש כאן דבר ד' ויש כאן צמח צדקה לבית ישראל ולאדם כולו. אבל עוד הפעם כרוזא של המתאישים קרי בחילי: הנה מי באר התחיה דלוחים הם, רפש וטיט הם גורפים אתם, על כן חדלו לכם מהעבודה

הזאת אשר שחר אין לה. אבל מה יאמר המחנה של השרידים אשר ד' קורא? לא נכחיש את החוש, לא נאמר שכבר כל הזרם של מי הבאר אשר חפרנו מים צלולים הם גם כעת. אבל בשום אופן לא יקשיב ישראל לקול מיאשיו, לקול מהירי הלב, הבאים כעת להחליש ידים רפות, במקום שחובת קודש קדשים היא לחזקן. אם הזרם התחיתי והמרץ של העבודה הבניית אשר לארץ ישראל, עדיין לא כולם מראה טהור להם מה היא התשובה אשר אנחנו חייבים להשיב על השאלה המרה הזאת? רק אחת היא אמרתנו עליה: התחזקו הכורים. הוסיפו להעמיק. כל החיל אשר נגע ד' בלבנו, כל אשר לא קרב עדיין אל מלאכת הקודש של בנין הארץ ותחית האומה וראשית מצעדי גאולתה, ירוץ כגבור אורה, ויבוא אלינו לעמוד כל אחד במקצועו וכשרונו בשורת העובדים. ואלה אשר כבר התחילו בעבודה וידיהם רפו מפני המכשולים הרבים אשר פגשנו, אל ירפו ידיהם, נחפור את בארנו הקדושה, עוז לנו באלקים סלה, וצור ישראל עזרו וישעו עמנו הוא. ואם מי הבאר אשר התחילו להיות מפכים רפש וטיט הנם מזרימים, לא נפרוש בשביל זה מהעבודה, כי אם ביתר חיל ויתר אומץ נעמיק לחפור את באר תחיתנו הקדושה, ובת קול עתידה להיות מפוצצת בראשי ההרים ואומרת: כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו. נוסיף להעמיק את באר התחיה ברוח ובחומר. נרד עד התהום העמוקה של המחשבה התחיתית אשר נשטפה על ידי זרם של מחשבות שטחיות, שאינן אומרות את מגמתה העמוקה התהומית, נאדיר את המפעלים, נעסוק במרץ מלא חיים, בגבורת נשמה, בהקמת השוממות, בהרחבת הגבולים, בבנין הערים והכפרים, ויחד עם זה נתאמץ להרבות אור התורה בארץ חיינו להגדילה ולהאדירה, ואז רוחנו הנאמן והמקודש הנובע ממקור ישראל, בכל הדרת קדושת תפארתו, יגלה ויראה על שדרות המפעל כולו, והתנועה הלאומית כולה תצא על ידינו מידי עבי הטיט של המעטפה החילונית שלה, ותתעטר בעטרת הוד קודש אשר רעם גבורה לה, ופאר קודש לה, ויפעת נשמת הצבי והתפארת של אור ישראל וקדושו יאיר עליה, לעיני כל ישראל ולעיני כל עמי הארץ לחן ולכבוד ולרוממות קרן ישראל בנחלת קדשו סלה. ובאר ישראל תפכה את מימיה החיים והזכים, "ומעין מבית ד' יצא והשקה את נחל השטים", במהרה בימינו אמן. (הרב קוק, מאמרי הראיה, להוסיף אומץ)

**כשם שאמר הבעש"ט ז"ל שצריך לעבוד
את ד' בכל הדרכים כן צריך ג"כ לצפות
לישועה בכל הדרכים**

23 שלשה כחות מתאבקים פֶּעַת בְּמַחְנָנוּ. המלחמה ביניהם נפרת היא בְּיוֹתֵר בְּאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, אֲבָל פְּעֻלָּתָם הִיא פְּעֻלָּה נִמְשָׁכֶת מִמִּי האֵמָּה בְּכָל־ל, וְשִׁרְשֵׁיהֶם קְבוּעִים הֵם בְּתוֹךְ הַהִכָּרָה הַחוֹדְרָת בְּמִרְחַבֵי רוּחַ הָאָדָם. אֲמִלִּים נִהְיָה אִם אֵת שְׁלֹשֶׁת הַכּוֹחוֹת הַללוּ, – שֶׁהֵם מְכָרְחִים לְהֵאָחֵד אֶצְלָנוּ, לְסִיּעַ כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵרוֹ וּלְשַׁכְּלֵלוֹ, שִׁיבְצֵר כָּל אֶחָד מֵהֶם אֵת הַקִּיצוֹנִיּוֹת שֶׁחֲבֵרוֹ יוֹכֵל לְהִבִּיא בְּצוּרָה מְקַלְקֶלֶת, כְּשֵׁלָא יְסִיג דְּרַכּוֹ, – נִינִיחַ בְּפִזּוּרָם, בְּמִרְדָּתָם זֶה עַל זֶה, וּבְהִחְלָקָם כָּל אֶחָד לְמַחְנָה מִיּוֹסֵד, הַעוֹמְדָת כְּצֵר לְמַחְנָה הַשְּׂנִיָּה. הַקִּדְּשׁ, הָאֵמָּה, הָאֲנוּשִׁיּוֹת, – אֵלֶּה הֵם שְׁלֹשֶׁת הַתְּבִיעוֹת הָעִקְרִיּוֹת, שֶׁהַחַיִּים כָּלָם, שְׁלָנוּ וְשֵׁל כָּל אָדָם, בְּאִיזוֹ צוּרָה שֶׁהִיא, מְרַכְּבִים מֵהֶם. אִיךָ שֶׁהֵן מְנִיחֶיהָ שֶׁל הַהִרְכָּבָה הַזֹּאת, אִם חֵלֶק אֶחָד מֵאֵלֶּה תוֹפֵס מְקוֹם פְּחוֹת אוֹ יוֹתֵר עִקְרִי, אֶצְלֵ אִיזָה יְחִיד אוֹ אֶצְלֵ אִיזָה צְבוּר, אֲבָל לֹא נִמְצָא וְלֹא נִכְלֵ לְמִצָּא שׁוּם צוּרָה קְבוּעָה שֶׁל חַיִּים אֲנוּשִׁיּים, שֶׁלֹּא תִהְיֶה מְרַכְּבַת מְשֻׁלְשָׁתָם... בְּאִפְסָן זֶה נִכְלֵ לְקוֹחוֹת לְהִגִּיעַ לְמִצְבֵּי שֶׁל חַיִּים הָרְאוּיִים לְגוֹי אֶחָד בְּאַרְץ... מוֹכֵן הַדְּבָר, כִּי מֵה שֶׁהַכּוֹסְנוֹ אֵת הַקִּדְּשׁ בְּשִׁדְרָת שְׁלֹשֶׁת הַכּוֹחוֹת, שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לְצַמְצֵם אֵת עֲצָמוֹ לְפַעֲמִים כְּדִי לְהִנִּיחַ מְקוֹם לְחֲבֵרוֹ, אֵינְנוּ מוֹכֵן כִּי אִם בְּצַד הַטְּכֵנִי וְהַמַּעֲשֵׂי שֶׁל הַקִּדְּשׁ וּבְצַדָּדִים הַמְחַשְּׁבִיִּים וְהַהֲרַגְשִׁיִּים הַמְתִּיחִסִּים לָזֶה. אֲמַנְם עֲצָם הַקִּדְּשׁ הָעֲלִיוֹן הִרִי הוּא הַנוֹשֵׂא הַכָּלְלִי, שֶׁהַצְּמִצּוּם הַזֶּה עֲצָמוֹ אִף הוּא מְכַלֵּל עֲבוֹדָתוֹ כְּמוֹ כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַבָּאוֹת לְשַׁכְּלוֹל הָעוֹלָם וְהַחַיִּים בְּכָל הַמוֹבְנִים, שֶׁכָּל־הֵלֵא אֵת בְּרַכְתָּם מִקִּדְּשׁ הֵם נוֹשְׂאִים. עַל-כֵּן הַמְחַשְּׁבָה הָאִידֵאָלִית הַרוֹמְמָה, הַמְחַשְּׁבָה הָאֵלֵהִית, הִיא בְּעֲצָמָה בְּאֵמַת חִפְשִׁית הִיא מְכַל צְמִצּוּמִים, וְהַקְּרָבָה הָאֵלֵהִית הִיא מְמַלְאָה תְּמִיד הַרְחָבָה עֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה מְכַל גְּבוּלִים, "לְכָל תִּכְלָה רֵאִיתִי קֶץ רִסְבָה מִצְּוֹתֶךָ מֵאֵד" וּבְהִתְהַלֵּךְ הָאָדָם וְהַגּוֹי בְּנִתְיָבוֹת הַצִּדְקָה הַמַּעֲשִׂיִּים וְהַמְחַשְּׁבִיִּים, הַמְמַדְדִים בְּגְבוּלָם, יְבַשֵּׁר שְׁלוֹם לְעֻלּוֹת גַּם כֵּן אֵל הָאֲצִילוֹת הַרְחָבָה, "מִן הַמִּצָּר קִרְאתִי יְהִי עֲנִי בְּמִרְחַב יְהִי" (אורות התחיה, יח)

24 אַחֲרֵי הַמְּגִרָעוֹת הַרְבּוֹת, שֶׁאֲנִי רוֹאִים בְּדַרְכֵי חַיִּינוּ הַכָּלְלִיִּים בְּדוֹרֵנוּ בְּכָל־ל וּבְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶט, הִנְנוּ מְכָרְחִים לְהַרְגִישׁ שֶׁאֲנִי נוֹלָדִים מִסְדָּשׁ, מִתְחַתֵּית הַמְּדֻרְגָה הִנְנוּ הוֹלְכִים וְנוֹצְרִים עוֹד הַפַּעַם כְּיָמִים מְקֻדָּם. כָּל הַרְכוּשׁ הַרוּחִנִי שֶׁל הָעֵבֶר הוֹלֵךְ וְנִבְלַע לְכֹאֲרָה בְּמִקּוּרוֹ, וְיוֹצֵא הוּא בְּפִנִּים חֲדָשׁוֹת, מְקֻטְנוֹת הַרְבֵּה בְּכַמּוּתָן, אֲבָל רַעֲנָנוֹת מֵאֵד וְעֻלּוֹת לְצַמִּיחָה גְּדוּלָה, מְלֵאָה חַיִּים עֲזִיזִים, בְּאִיכוּתָן. הִנְנוּ קְרוּאִים לְעוֹלָם חֲדָשׁ מְלֵא זֵהַר עֲלִיוֹן, לְתִקְוָה חֲדָשָׁה שֶׁתְּעֻלָּה בְּחִסְנָה עַל כָּל הַתְּקוּפוֹת גְּדוּלוֹת-הָעֵרֶךְ שֶׁקִּדְּמוּ לָהּ. מְאִמִּין הוּא הָעָם כְּלוֹ, שֶׁאֵין גְּלוּת עוֹד אַחֲרֵי הַגְּאֻלָּה הַהוֹלְכָת וּמִתְחַלֵּת שֶׁלְפָנֵינוּ, וְאֲמוּנָתוֹ הָעֵמְקָה הַזֹּאת הִיא בְּעֲצָמָה רַז קִיּוּמוֹ הִיא, סוּד ד' נִגְלָה בְּמַהְלָכוֹ הַהִיסְתוֹרִי, וְהַמְסֻרָה הָעֵתִיקָה מְעִידָה עַל אוֹר נְשִׁמָּתוֹ הַמְּכַרְתָּ אֵת עֲצָמָה וְאֵת כָּל יְחוּסֵי מְאֲרְעוּתָהּ עַד דוֹר אַחֲרוֹן, דוֹר צוֹפֵה לִישׁוּעָה קְרוּבָה. (אורות התחיה, כו)

**סמוך לעקבא דמשיחא
מתרבה סגולת האחדות באומה,
המעשים הטובים והדעות
והאור האלהי הנמצאים בצדיקים
פועלים על קדושת הכלל
יותר מבשאר הזמנים.
טמונה היא סגולה זו במטמון של
קטגוריא ומריבות,
אבל תוכו רצוף אהבה ואחדות נפלאה,
שמעוררת הרגשה כללית לצפיה
לתשועת הגוי כלו.**
(אורות התחיה, כה)